

טפחים אמרינן לבוד, הכא נמי כיון דהוי פחות מארבעה טפחים, חשבינן לכל הלחיים כלחי אחד ארוך. ולכן אינו משתמש במבוי אלא עד חודו הפנימי של לחי הפנימי, שהוא חודו הפנימי של הלחי, מאחר דאמרינן לבוד!

לרבנן, דאמרי לא אמרינן לבוד אלא עד שלשה טפחים [ולא "עד בכלל"], נמצא שרק הלחי החיצון הוא לחי ובו ניתן המבוי, והשאר עמודים בעלמא הם.

ולפיכך: משתמש עד חודו הפנימי של הלחי החיצון!

ולפי מאי דפריש לה רב הונא בריה דרב יהושע, לדברי רבי יוחנן, הרי מוכח דסבירא ליה לרבי יוחנן: אבל בין לחיים, דכולי עלמא — רבנן ורבן שמעון בן גמליאל — מודים דאסור להשתמש שם.

ומוכח כאביי!

ורבא אמר לך: התם נמי מיירי דהיה המבוי פתוח לכרמלית, דמודה בה רבי יוחנן שאסור להשתמש בין הלחיים.

ומקשינן: אבל לרשות הרבים, מאי — וכי שרי?!

יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא?!

ומשנינן: אין, מצא מין את מינו וניעור!

רב אשי אמר: מהך דרבי יוחנן במבוי ט-ב

שרצפו בלחיים, ליכא לאוכוחי!

כי אין כוונת רבי יוחנן כדפריש לה רב הונא בריה דרב יהושע.

כי כל דינו של מקום זה כדין "מקום פטור" הוא רק משום היותו חלוק מהרשויות הסמוכות לו, ומחמת שאין לו חשיבות של מקום בפני עצמו.

שהרי אילו היה לאותו מקום חשיבות של מקום עצמי בשיעור ארבעה על ארבעה, הוא בודאי היה נידון ככרמלית.

ורק משום שאין בו ארבעה — כדי חשיבות מקום — הוא נחשב למקום פטור, ובטל לכאן ולכאן.

אבל כשהמקום הזה סמוך לכרמלית, הרי מצטרף המקום שבין הלחיים לכרמלית הסמוכה לו, כי מצא מין [שבתוך הפתח] את מינו [שמחוצה לן] וכאילו הוא "ניעור משנתו"!

אמר ליה רב הונא בריה דרב יהושע לרבא: וכי את לא תסברא [אינך מודה] דלרבי יוחנן בין לחיים אסור?!

והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: מבוי שרצפו בלחיים [שהעמיד כמה לחיים רצופים] מראש המבוי לתוכו, במשך שנים ושלוש אמות, ויש פחות פחות מארבעה טפחים [ויותר משלשה טפחים] בין כל לחי — באנו למחלוקת רבן שמעון בן גמליאל ורבנן. [רא' ציור 1]

דפליגי לעיל אם שיעור לבוד הוא עד שלשה טפחים, לרבנן, או עד ארבעה טפחים, לרבן שמעון בן גמליאל.

ומפרש רב הונא בריה דרב יהושע, דהכי קאמר:

לרבן שמעון בן גמליאל, דאמר עד ארבעה

כי אם אינו מושך קצת את הלחי החוצה הלאה מכותלי המבוי, אלא מעמידו בשה להן, הוא נראה כאילו הוא מוסיף על עובי כותל המבוי, ואינו ניכר מבחוץ שהוא לחי.

ואם כן: לחוי אותה בליטה היוצאת מהמבוי כלפי חוץ כלחי הנראה רק מבחוץ למבוי, ושה מבפנים, שאין נראה מבפנים למבוי שהועמד שם לשם לחי, דמהני. [רא' ציור 2]

וכאן נמי, אותה בליטה הנמשכת מכותלי המבוי ולחוץ תידון משום לחי, אף על גב שמבפנים אינו נראה הלחי כלחי אלא ככותל.

ומשנינן: מידי הוא טעמא אלא לרבי יוחנן, כלומר: הך מימרא דמבוי שרצפו בלחיים דפסול לרבן שמעון בן גמליאל, הרי רבי יוחנן הוא דקאמר לה.

ועל רבי יוחנן היא קושייתך דליהוי כנראה מבחוץ ושה מבפנים. וכיון שכן לאו קושיא היא כלל.

דהא כי אתא רבין אמר משמו של רבי יוחנן גופיה: נראה מבחוץ ושה מבפנים — אינו נידון משום לחי!

איתמר:

לחי הנראה כלחי רק לעומדים מבפנים למבוי, ונראה כאילו הוא שוה לכותל המבוי לעומדים מבחוץ, שהעמיד הלחי בתוך המבוי סמוך לכותל, כשחודו החיצון של לחי מסתיים בשה עם חודו החיצון של הכותל מבחוץ, ונראה לעומדים בחוץ ככותל עבה [אבל העומד בפנים רואה את חודו הפנימי של הלחי, שהוא בולט מן הכותל] — נידון משום לחי! [רא' ציור 3]

אלא: כגון שרצפו בלחיים פחות פחות מארבעה טפחים — מראש המבוי לסופו — במשך ארבע אמות, שהוא שיעור משך מבוי. [כדאמרינן לעיל דף ה.]. [רא' ציור 1]

והכי הוה פירושא דדברי רבי יוחנן:

לרבן שמעון בן גמליאל, דאמר אמרינן לבוד היכא דהוי פחות מארבעה טפחים, הוה ליה — הופכים כל הלחיים המצורפים כאחד לאורך של ארבע אמות — לדופן המבוי!

והיינו שמחשיבים אותו כדופן המקביל לדופן המבוי, ונמצא שאין כלל למבוי לחי.

ולפיכך: צריך לחי אחר, משוך פחות מארבע אמות, כדי להתירו למבוי [נתבאר כפירוש רש"י בפירוש שני].

ולרבנן, דאמרי לא אמרינן לבוד היכא דהוי שלשה טפחים — לא צריך לחי אחר להתירו למבוי. שהרי הלחי החיצון לבדו אינו משוך ארבע אמות, והוא המתיר את המבוי.

ולפי הך פירושא לא משמע מהכא דלרבי יוחנן אסור להשתמש בין הלחיים.

ומקשינן: ולרבן שמעון בן גמליאל — דקאמרת, דלדידיה לא מהני הלחי כיון שהוא משוך על ידי לבוד ארבע אמות לתוך המבוי — מכל מקום, ליהני האי לחי.

שהרי מסתמא לא מיירי שראש הלחי החיצון עומד בשה עם ראש הכותל הסמוך לו, אלא הוא בולט כלפי חוץ, כדרך שעושין כל מעמידי לחיים, שמושכים את הלחי מעט החוצה כדי שייראה הלחי גם מבחוץ כמו מבפנים, שהוקבע שם לשם לחי.

ישוה מבחוי, שבראש הכותל — לצד פתח המבוי — הרי הוא עבה, ואחר כך הכותל צר. ונמצא, שלעומד בתוך המבוי לאחר שנהיה הכותל צר, נראית בליטה בכותל. אך לעומד בראש הכותל אין נראה אלא כותל עבה, ולא לחי. [רא' ציור 5]

בכל ענין נידון משום לחי. (46)

הרי חזינן דאף "נראה מבחוי ושוה מבפנים" מהני לרבי חייא.

תסתיים, הרי זו הוכחה!

ודחינן: ורבי יוחנן דסבירא ליה — לדברין — שנראה מבחוי ושוה מבפנים אינו נידון משום לחי — מי האם לא שמיע ליה הא ברייתא דתני רבי חייא!?

הא ודאי שמיע ליה.

אלא, רבי יוחנן שמיע ליה, ולא סבר לה שהלכה כן.

ואם כן, שפיר איכא למימר כי רבי חייא נמי, אף דתני לה להך ברייתא, מכל מקום לא סבר לה.

ודחינן: מכל מקום תסתיים: כי האי — מאי!?

בשלמא רבי יוחנן, איכא למימר דלא סבר לה להך ברייתא דתני רבי חייא, ומשום הכי, דלא סבר לה, לא תני לה.

אלא רבי חייא, ליכא למימר דלא סבר לה לברייתא ששנה אותה איהו גופיה.

אבל לחי הנראה רק מבחוי ושוה מבפנים, כגון: שלא העמיד הלחי בתוך המבוי סמוך לכותל, אלא עשאו כהמשך לכותל המבוי כלפי חוץ. ועשה את הלחי עבה יותר מעובי הכותל, ובאופן, שאותו עודף של עובי הלחי על עובי הכותל אינו בולט לתוך פתח המבוי, אלא מחוצה למבוי [ונראין הכתלים עם הלחי כמין אות ת']. [רא' ציור 1]

ונמצא שאינו נראה כלחי אלא לעומדים מחוץ למבוי לגמרי [ואפילו העומד כנגד המבוי מבחוי אינו רואה לחי, אלא כותל עבה], פליגי בה רבי חייא ורבי שמעון בר רבי.

הד אמר: נידון משום לחי.

וחד אמר: אינו נידון משום לחי.

ומפרשין: תסתיים, דרבי חייא הוא דאמר נידון משום לחי.

דתני ששנה רבי חייא ברייתא: כותל מבוי עבה שצידו אחד, כלומר: חלק מעובי הכותל אינו שוה בארכו לחלק האחר, אלא כנוס הוא מחבירו. [רא' ציור 2]

בין שנראה מבחוי, דהיינו שמתחיל הכותל להתעבות אחר תחלת המבוי מצד ראשו, והעומד בחוץ רואה חלק מעובי הכותל [שלצד המבוי], בולט לפנים מפתח המבוי;

וישוה מבפנים, שלאחר שהתחיל הכותל להתעבות נמשך הוא בעובי אחיד עד סוף הכותל, ונמצא שהעומד בתוך המבוי לאחר תחילת העיבוי אינו רואה לחי. [רא' ציור 3]

ובין שנראה כלחי בכניסה מבפנים, [ציור 4]

ייחשבו כגרים בחצר אחת, ולכן הם חייבים לעשות ביניהם עירובי חצירות.

ויש הסוברים שכל מקום ה"פרוץ במלואו" למקום שאסור לטלטל אליו מהמקום הזה, אסרו חכמים לטלטל בו עד שיגדרנו, או עד שיעשה את שני המקומות למקום אחד על ידי עירוב משותף.

בביאור הסוגיה נקטנו כדיעה הראשונה, כיון שמפירוש רש"י בכמה מקומות במסכת מוכח שזאת היא שיטתו.

אבל אם יש פסים בין החצירות – מחלקים הפסים בין בני החצירות שלא יחשבו כבני רשות אחת החייבים לערב עירובי חצירות ביניהם.

אמר רבה: ומותבינן אשמעתין [ויש להשיב על שמועה שלנן], דודאי כשם שלחי הנראה מבחוץ ושוה מבפנים נידון משום לחי, כך גם פתח, שנראין גיפופיו מבחוץ ואינן נראין מבפנים, נידון משום "פתח".

וכגון: נפרץ כותל מצד אחד של מקום לכל ארכו אל מקום אחר הרחב ממנו, שבמקום שנפרץ לא רואים כל סימן של גיפופי, ואילו במקום הרחב שנפרץ אליו נראים גיפופי הכותל כפתח!

ותיקשי עלה ממתניתין [דמייתנין לה לעיל דף ח א]:

דתנן: **חצר קטנה שנפרצה במלואה לחצר גדולה** [הרחבה ממנה] – [רא' ציור 1]

הרי החצר הגדולה חשובה כחצר בפני עצמה, לפי שנראה בה הפתח לחצר הקטנה בגופי הכתלים של הקטנה, ואין החצר

כי אי איתא דלא סבר לה – למה ליה למיתנא, לאיזה ענין הוא שנה אותה!

אמר רבה בר רב הונא: נראה מבחוץ ושוה מבפנים, נידון משום לחי.

כמבואר במבוא למסכת, תיקנו חכמים בענין המבואות והחצירות שתי תקנות, בשני מישורים.

האחת, ביחס להגדרת רשות היחיד כרשות סתומה, שיש לסתום את רשות היחיד מכל ארבעת צידיה ולבודדה מרשות הרבים או כרמלית שמצידיה.

והשנית, ביחס להגדרת בני המבואות או בני החצירות שצריך שיהיו נחשבים כמצויים ברשות היחיד אחת.

הלחי והקורה וכן הפסים, הם אמצעים שמועילים בשני המישורים. הן לסגור לגמרי את רשות היחיד, והן להגדיר את מקומם של בני המבואות או בני החצירות כמצויים ברשות היחיד אחת, ויוכלו לערב ולקבוע את דירתם בבית אחד.

שתי חצירות שנפרצה הגדר שביניהן לגמרי, או מבוי שנפרץ אחד מכתליו לגמרי אל חצר הסמוכה לו, הרי למרות שהמקום נחשב לרשות היחיד הגדורה לגמרי, אסור לטלטל בהם מפני גזירת חכמים, שהצריכו עירוב חצירות בין בני החצירות או בני המבואות הפתוחים לגמרי זו לזו.

ושני הסברים נאמרו באחרונים בביאור הענין.

יש הסוברים שהפירצה המלאה בין החצירות גורמת שבני שתי החצירות

מבחוץ ושוה מבפנים" נידון משום לחי, והוא הדין שנידון משום פתח?!

וכי תימא, ואם תרצה לתרץ ולהעמיד דמיירי **דמפלגי** [שרחוקים] כותלי הקטנה מכותלי הגדולה **טובא**, יותר מהשיעור דאמרינן "לבוד", דהיינו שרחוקין שלשה טפחים ויותר.

זה אינו. כי:

והא תני רב אדא בר אבימי קמיה דרבי חנינא בר פפי [ב"ח] ברייתא דמפרשא לה למתניתין:

והכי תניא: מתניתין מיירי, בכגון שרוחב חללה של חצר קטנה היה **בעשר** אמות, ורוחב חללה של גדולה **באחת עשרה** אמות, שהן ששה טפחים עודף, המחולקים לשני צידי החצר הקטנה, שלשה טפחים לכל צד.

ועובי כתלי הקטנה מפחית את המרחק שבין כתלי הקטנה מבחוץ לכותלי הגדולה לפחות משלשה טפחים, ואם כן נימא לבוד, ותישתרי אף הקטנה?!

אמר רבינא: הכא מיירי שאין הקטנה נכנסת לגדולה באמצעיתה של גדולה.

אלא מיירי **במפלגין** הכתלים של הגדולה מהקטנה בצורה שונה:

מכותל זה של הקטנה הם מופלגים רק **בשנים** טפחים [ושם אכן יש לבוד], ואילו **מכותל** זה של הקטנה הם מופלגים **בארבעה** טפחים.

הילכך, לא מצית למימר לבוד אלא מצד אחד, כי בצד השני יש יותר משלשה טפחים

הקטנה נחשבת כחלק ממנה, ולכן היא **מותרת** בטלטול אם יערבו בני החצר הגדולה עירובי חצרות לעצמם.

ואילו החצר הקטנה, שאין לה פתח, כיון שנפרצה במלואה, הרי היא בטילה כלפי הגדולה שנפרצה לה, ונחשבת כחלק ממנה, ולכן היא **אסורה** בטלטול עד שתערב יחד עם הגדולה.

ומשום הכי גדולה מותרת, **מפני שהיא** — החצר הקטנה — נחשבת כפתחה של גדולה, ושתי חצרות שיש פתח ביניהם יכולות לערב כל אחת לעצמה.

ואם איתא דנראה מבחוץ ושוה מבפנים נידון משום לחי ומשום פתח, **קטנה נמי תשתרי** — לכשתערב לעצמה — **בנראה מבחוץ** גיפופיה, לעומד בחצר הגדולה, ואף על גב דשוה **מבפנים** לעומד בחצר הקטנה, שאינו רואה לפירצה גיפופים.

אמר רבי זירא: ממתניתין לא קשיא.

דמיירי במתניתין, **בנכנסין** ונמשכין **כותלי** הקטנה לתוך חצר הגדולה שתיים או שלש אמות. ונמצא, שהפתח הוא בסוף הכתלים הנמשכים, ואילו גיפופיו שקועים מאחוריו, ואין לשייכם לפירצה לעשותה כפתח שיש לו גיפופין. [רא' ציור 1]

ומקשינן: סוף סוף **ולימא לבוד**, שמדין לבוד ניתן להחשיב את כל השטח אשר בין ראשי כותלי הקטנה עד לאמצע כותליה של גדולה, כאילו הוא מלא בכותלי הקטנה, וכאילו פונים כותלי הקטנה עד כותלי הגדולה. ובכך **תשתרי** גם הקטנה, דהן הן גיפופיה. [ציור 2]

ואף שאין נראים מבפנים, הא אמרת ד"נראה